

# ORGANIZACE SOUČINNOSTI V ARMÁDNÍ OPERACI

V důsledku rozvoje vědy a techniky jsou do výzbroje ozbrojených sil zaváděny nové zbraně a technika. Především raketové jaderné prostředky a v současné době vyvíjené a do výzbroje zaváděné průzkumné a palebné systémy představují kvalitativně nové zbraně. Výrazně vyšší hodnotou se vyznačují i ostatní zbraně, technika a prostředky. To vše vede ke změnám ve způsobech a formách bojové činnosti. Na vedení boje a operace se budou podílet silná uskupení vojsk se značným počtem zbraní, zbraňových systémů a techniky.

Vojenská doktrína států Varšavské smlouvy při stanovení způsobů a forem bojové činnosti vychází kromě jiného i ze závěru, že při ničení agresora v příští možné válce na obranu zemí socialistického společenství by měly základní úlohu strategické jaderné síly. Ale i za těchto podmínek má pozemní vojsko rozhodující význam při vedení operací k dokončení zničení nepřátelských uskupení na pozemních válčistiích, obsazení ekonomicky a vojensky důležitých prostorů a dosažení konečné porážky nepřítele.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války potvrzují, že úspěchu v boji a operaci se dosahovalo spojeným úsilím všech druhů vojsk, speciálních vojsk a vojenského letectva.

Rozbor možných způsobů ničení nepřítel v soudobých operacích i zhodnocení zkušeností ze cvičení vedou k jednoznačnému závěru, že i v současných podmínkách je možné dosáhnout cíle operací po-

zemního vojska jen společným úsilím všech druhů vojsk a vojenského letectva při plnění úkolů ve vzájemné operační i taktické součinnosti.

Účast velkého počtu svazů, svazků a útvarů druhů vojsk, speciálních vojsk a vojenského letectva v operaci vyžaduje přesné sladění jejich činností. Proto je nutné organizovat a trvale udržovat součinnost všech sil a prostředků, které se podílejí na plnění úkolů. Také z těchto důvodů předpis Oper-1-1 zdůrazňuje, že **nejdůležitější povinností velitelů a štábů všech stupňů je organizace součinnosti a zabezpečení její nepřetržitosti v průběhu vedení bojové činnosti.**

**Podstata organizace součinnosti** podle tohoto předpisu spočívá ve **sladění palebné činnosti a manévru vojsky** podle cíle, místa, času a způsobů plnění úkolů a v usměrnění jejich úsilí k dosažení stanovených cílů.

Základním předpokladem organizace součinnosti ke sladění činnosti vojsk je správné pochopení cíle a úkolů operace.

Zkušenosti ze cvičení svědčí o tom, že velitelé a štáby správně chápou význam organizace a udržování trvalé součinnosti v boji a operaci. Myslím, že však bude nutné více pozornosti věnovat jejímu praktickému uskutečňování.

Cílem článku je shrnout současné názory na organizaci součinnosti v soudobých operacích a zobecnit některé poznatky ze cvičení.

**Základem organizace součinnosti** je rozhodnutí velitele, ze kterého vyplývá cíl společné činnosti, **obecné i dílčí bojové a operační úkoly**, jež musí vojska plnit, **časové a prostorové rozdělení jejich činnosti** ke splnění společných úkolů. Rozhodnutím velitele je stanoveno, **ve prospěch kterého uskupení je zapotřebí soustředit úsilí**, organizovat a udržovat součinnost. K položení základů součinnosti vojsk, efektivnímu využití jejich prostředků a celkových bojových možností při plnění společných úkolů a jejich všestranného zabezpečení je nutné, aby velitel určil nejen složení uskupení vojsk k plnění bojových a dílčích operačních úkolů, ale také způsob i odpovědnost a vymezil jejich časové a prostorové plnění.

Pro vlastní uskutečnění součinnosti má rozhodující praktický význam určení hlavních úkolů, podle kterých ji organizujeme. Tyto úkoly budou většinou shodné s dílčími operačními úkoly a vytvářejí **období součinnosti**. Při tom tato období mohou být na jednotlivých stupních vedení různá. Na nižších je můžeme rozdělit na organizaci součinnosti k dalším bojovým úkolům. Stanovení dílčích operačních úkolů, a tedy i hlavních období organizace součinnosti, je součástí rozhodnutí velitele. Jednotlivé operační úkoly jsou v podstatě obsaženy v zámyslu velitele.

Při přípravě **útočné operace** vševojskové armády na začátku války může být součinnost organizována ke sladění činnosti vojsk při **plnění těchto dílčích operačních úkolů**:

- překrytí státní hranice, uvedení vojsk do plné bojové pohotovosti,
- účast prostředků a činnost vojsk vševojskové armády v protivzdušné a vzdušné operaci, v prvním jaderném úderu frontu,
- zaujetí operační sestavy a vytváření uskupení k vedení operace v závislosti na podmínkách (při nenadálém napadení, po dosažení plné bojové pohotovosti, při zaujetí výchozího prostoru, vytvoření útočného uskupení po vyvedení vojsk z posádek a ve variantě s použitím jaderných nebo konvenčních zbraní),
- odražení nepřátelského napadení, přechod do útočné operace a její vedení divizemi prvního sledu, zničení hlavních sil nepřátelských vojsk prvního sledu (střetné sražení, překonávání zabezpečovacího pásma nepřítel),
- průlom nepřátelské obrany,
- zasazení operační manévrovací skupiny,
- ničení nepřátelských záloh a splnění bližšího úkolu,
- způsob ničení nepřítel při plnění

dalšího úkolu (zasazení druhého sledu, dokončení ničení hlavních sil prvního sledu a operačních záloh nepřítel, překonávání vodních překážek apod.).

Praxe potvrzuje, že je účelné organizovat součinnost po operačních úkolech a po směrech, **podrobně do bližšího úkolu**. Detailně se součinnost organizuje zpravidla k **plnění nejbližších dílčích operačních úkolů**, zvláště k zaujetí operační sestavy, vytvoření útočných uskupení a přechodu do útočné operace.

K plnění **dalších operačních úkolů** se součinnost organizuje zpravidla v hlavních rysech, aby podřízený velitelé a velitelé spolupůsobících vojsk správně pochopili zámysl vedení operace, způsob ničení nepřítel a své místo i úlohu v něm. K plnění dalšího úkolu velitel zpravidla stanoví jen hlavní zásady součinnosti. Je tomu tak především proto, že soudobé útočné operace jsou charakterizovány častými náhlými změnami situace a jsem toho názoru, že organizovat podrobně součinnost do velké hloubky není reálné.

Při přípravě **obránné operace** organizujeme součinnost zpravidla do celé hloubky podle úkolů a předpokládaných směrů nepřátelského útoku a směrů vlastních vojsk. Hlavními úkoly, ke kterým je účelné organizovat součinnost, mohou být:

- zaujetí operační sestavy, ženiání budování obrany, zabezpečení trvalé pohotovosti vojsk k odražení nepřátelských úderů,
- ničení hlavního uskupení nepřítel v prostorech soustředění, ve výchozím prostoru, za přesunu a na čarách rozvíjení,
- ničení nepřítel a vedení bojové činnosti v zabezpečovacím pásmu (je-li zřízeno) a v pásmu překrytí státní hranice (v operaci na počátku války),
- palebná protipříprava,
- odražení hromadných ztečí nepřátelských tanků a pěchoty, vedení bojové činnosti za udržení taktické hloubky obrany,
- ničení nepřátelského uskupení, které se vklíní do pásma obrany, a vedení protiúderu,
- bojová činnost za udržení obranných pásem v hloubce.

**Čas, forma i způsob organizace součinnosti** při přípravě operace budou různé. Jsou závislé především na době, kterou máme na přípravu operace. Je výhodné ji organizovat tehdy, kdy podřízený velitelé přijal svá rozhodnutí nebo aslepoň zámysl boje. Při nedostatku času, především při přechodu do obrany pod úder nepřítel, bude nutné součinnost provést ihned po vyhlášení rozhodnutí velitele.

V některých případech může být součinnost organizována na několika směrech současně. Na rozhodujícím směru ji může řídit velitel, na jiných směrech další vedoucí funkcionáři, jako např. náčelník štábu, zástupce velitele nebo náčelník operačního oddělení.

Organizace součinnosti je formou práce velitele s odbornými náčelníky vlastního štábu a s podřízenými veliteli, popř. s některými jejich odbornými náčelníky. U vševojskové armády ji uskutečňujeme zpravidla na mapách. Podle situace mohou být využity i reliéfní mapy, panoramatické a letecké snímky. K objasnění a znázornění některých důležitých otázek mohou být připravena i názorná schémata (narůstání sil při uvádění vojsk do plné bojové pohotovosti, grafikon komplexního palebného ničení nepřítelů, následného přechodu vodní překážky aj.).

Je účelné, aby podle možnosti byly některé otázky součinnosti řešeny v terénu. V takovém případě bude organizace součinnosti spojena i s rekognoskací v terénu. Při přípravě operace na začátku války může být v terénu organizována např. k ničení nepřátelského uskupení na předpokládaném směru jeho hlavního úderu, vedení protiúderu ke zničení vklínivšího se uskupení nepřítelů, vytvoření útočného uskupení, jeho zasazení a přechod do útočné operace.

Součinnost může být organizována **metodou odpovědí podřízených na dotazy** velitele, v nichž určen odborní náčelník nebo příslušný velitel předkládají způsob řešení použití sil a prostředků i plnění úkolů v daném období, jaká uskupení budou pro jejich plnění vytvářena, jakými silami a jak bude organizována všestranná zabezpečení operace a velení vojskům. V některých případech, při nedostatku času, může být součinnost organizována **metodou pokynů** velitele. Myslím, že nejlepší je kombinování obou metod. To dává veliteli možnost ověřit si správné pochopení úkolů, místa a úlohy v operaci i volbu nejúčinnějšího způsobu ničení nepřítelů. Umožňuje, aby podřízený měl úplnou představu o použití druhu vojsk v operaci a způsobu plnění nejdůležitějších úkolů.

Je-li dostatek času na operaci, zejména při její přípravě na začátku války, bude účelné ověřit si některé otázky součinnosti a způsoby plnění úkolů i na **velitel-sko-štábním cvičení**, na mapách, někdy i s výjezdem do terénu.

Ať je součinnost organizována jakýmkoli způsobem nebo formou, jsem toho názoru, že je vždy nutné zapsat všechny pokyny velitele (díleč rozhodnutí k řešeným otázkám) a vydat je jako doplňková naří-

zení (podepsaná velitelem) podřízeným.

Organizace součinnosti v operaci je spojena i s otázkou, **jakou dokumentaci zpracovat**, tj. jaké materiály mít k organizaci součinnosti při přípravě operace nebo při přípravě k plnění dílčích operačních úkolů v jejím průběhu a v jakém dokumentu vyjádřit hlavní otázky součinnosti pro její cílevědomé a trvalé udržování.

Základními dokumenty pro organizaci součinnosti jsou **rozhodnutí velitele a pracovní mapy**. Jako vnitřní dokument k této činnosti připravuje štáb **plán práce velitele** a podle možnosti i **návrh plánové tabulky součinnosti**. Způsob zpracování i obsah hlavních dokumentů používaných při organizaci součinnosti je dostatečně známý, jejich zpracování nedělá problémy. Diskutovanou otázkou zůstává zpracování plánové tabulky. Zkušenosti ze cvičení potvrzují, že se osvědčilo připravit návrh plánové tabulky součinnosti ještě do jejího zahájení. Zejména v případech, kdy organizace součinnosti bude uskutečňována metodou pokynů velitele je třeba, aby štáb v návrhu této plánové tabulky připravil veliteli nutné závěry ze zhodnocení možností nepřítelů i vlastních vojsk, z různých propočtů aj. a v průběhu organizace součinnosti jej doplňoval a upřesňoval. Po ukončení práce štáb upraví návrh do formy plánové tabulky součinnosti, která je vnitřním dokumentem štábu. Při nedostatku času se mohou z tabulky zpracovat výpisy a předat podřízeným.

V **tabulce** zpravidla uvádíme **cíl** součinnosti a její **období** (díleč operační úkoly). Pro každé období součinnosti k splnění dílčího operačního úkolu většinou volnou formou vyjádříme předpokládaný **zámysl** a **charakter činnosti nepřítelů**, očekávané směry (prostory) jeho činnosti i sílu jeho uskupení a **zámysl velitele** k způsobu použití sil a prostředků při plnění úkolu. Při stanovení činnosti nepřítelů je nutné předpokládat několik základních variant jeho možné činnosti.

V dalším v tabulce vyjádříme **činnost prvků operační sestavy**, a to činnost vševojskových svazků prvního sledu, prvků zabezpečení, organizace velení a potřebné součinnosti signály. Při vyjádření činnosti prvků operační sestavy a zabezpečení je zapotřebí jasně určit odpovědnost a působnost v plnění úkolu i kam a do kterých opatření zaměřit těžiště činnosti.

Současná praxe potvrzuje, že na stupni vševojskové armády se osvědčilo zpracovat jako dokument, který vyjadřuje zásady součinnosti v operaci, textovou plánovou tabulku součinnosti. Ještě v nedávné době štáby na některých cvičeních zpracovávaly mapu součinnosti. Zkušenosti

svědčí o tom, že její zpracování je značně přílohami. Z hlediska času i přehlednosti  
zdlouhavé, výsledný dokument je méně je proto zpracování textového dokumentu  
přehledný a je nutné ji doplnit textovými účelnější.

V soudobých podmínkách dále roste význam organizace a udržení nepřetržité sou-  
činnosti při přípravě i vedení operace. V článku jsem naznačil některá základní hle-  
diska její organizace v období přípravy armádní operace.